

Reglament municipal per a l'ús no sexista del llenguatge

Aprovat per acord de: 25.11.2011
Publicat al BOP: 14.01.2012

REGLAMENT MUNICIPAL PER A L'ÚS NO SEXISTA DEL LLENGUATGE

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

El llenguatge és un instrument per mitjà del qual expressem les nostres idees, sentiments i pensaments del món que ens rodeja. Amb el llenguatge es reflectixen i transmeten els valors apresos i, per tant, la cultura d'una societat. Per això, inevitablement, els canvis socials que es produeixen en esta societat comporten canvis del llenguatge i dels seus usos.

D'ací, que un dels aspectes més importants en la lluita per la igualtat real entre dones i hòmens és eliminar l'ús sexista del llenguatge, que no solament reflectix la desigualtat entre ambdós sexes, sinó que contribuïx a reforçar eixa situació. Modificar les formes d'expressar-nos ens ajudarà a modificar la nostra percepció de la realitat de les dones i hòmens d'una manera més igualitària i integradora.

El Reglament sobre l'ús no sexista del llenguatge ha de servir com a instrument per a complir amb les actuacions previstes en:

- el II Pla Municipal per a la Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Hòmens 2008-2012, aprovat per l'Ajuntament en el Ple del 28 de novembre de 2008, en l'Àrea 1. Objectiu 2 diu:

“Elaborar un Reglament municipal sobre l'ús i normalització del llenguatge no sexista en tots els documents municipals, tant interns com els dirigits a la ciutadania per qualsevol dels mitjans de difusió, amb la incorporació de les actuacions necessàries per a la consecució d'este objectiu”.

- el Pla d'Igualtat per a empleades i empleats de l'Ajuntament de València, aprovat per la Junta de Govern Local el 29 de desembre de 2009 (Àrea 6, mesures 1,2 i 3) que diu:

“L'elaboració d'un reglament sobre l'ús i normalització del llenguatge no sexista en tots els documents municipals, tant interns com els dirigits a la ciutadania, per qualsevol dels mitjans de difusió, amb la incorporació de les actuacions necessàries per a la consecució d'este objectiu”.

El llenguatge és un producte cultural, està creat en i per la societat mateixa i, per tant, reflectix la realitat d'esta, les seues virtuts i els seus defectes. L'ús del masculí en el llenguatge no és casual, sinó una mostra de la consideració històrica de l'“home” com a mesura universal, l'ús del masculí com a llenguatge universal suposa una discriminació per raó de sexe.

El llenguatge no és sexista “per se”, sinó que usem el llenguatge de forma sexista quan, a través de la seua forma o del seu contingut, estem menysvalorant i discriminant algú/na per raó del seu sexe.

Cap persona ha de sentir-se atacada quan se li diu que ha utilitzat un llenguatge sexista: dones i hòmens l'utilitzen diàriament, en qualsevol moment i espai. Sovint, és simplement la falta de consciència i sensibilitat el que ens du a utilitzar noms, expressions i imatges que oculten i invisibilitzen les dones, quan no les menyspreen. Així, és molt important tindre en compte que no cal fer un ús malintencionat del llenguatge perquè este siga sexista o discriminatori.

Per això, el més important no és aprendre una llista de paraules “no sexistes” o “igualitàries”, sinó prendre consciència que, sense voler-ho, moltes vegades el llenguatge que utilitzem està discriminant més de la meitat de la població, perquè utilitzem com a genèric el masculí.

En tota actuació, atenció al públic o redacció de documents en qualsevol suport s'ha de tindre en compte la normativa vigent sobre l'ús no sexista del llenguatge com ara:

- Resolució 109 aprovada per la Conferència General de la UNESCO, en la seua 25 reunió, del paràgraf 3. 1989.
- Recomanació aprovada pel Comité de Ministres del Consell d'Europa el 21 de febrer de 1990, sobre eliminació del sexisme en el llenguatge.
- Orde de 22 de març de 1995 del Ministeri d'Educació i Ciència, per la qual s'adequa la denominació dels títols oficials a la condició masculina o femenina de qui els obtinguen.
- Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la Igualtat efectiva de dones i hòmens.
- Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Comunitat Valenciana, per a la igualtat de dones i hòmens.

Així mateix, serà d'obligatòria i immediata aplicació qualsevol normativa que d'ara en avant siga aprovada i que millore o amplie allò que s'ha previst en la normativa damunt mencionada.

Les nostres llengües oficials, valencià i castellà, disposen de recursos suficients perquè, sense apartar-se de la norma que regix el funcionament lingüístic, reflectisquen i contribuïsquen a la igualtat entre dones i hòmens. Canviar la forma d'usar el llenguatge és possible perquè el llenguatge és flexible, ens oferix innumerables opcions i possibilitats.

A este efecte, s'acorda aprovar el present reglament:

CAPÍTOL I. DISPOSICIONS GENERALS

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

El present reglament s'aplicarà a la corporació local i als seus òrgans de govern, a la seua plantilla i als seus òrgans autònoms i empreses municipals.

Per a evitar l'ús sexista del llenguatge, en qualsevol tipus de comunicació oficial, interna o externa, oral o escrita, i en tot tipus de comunicació amb la societat hauran d'utilitzar-se els recursos lingüístics i normes d'ús que s'arrepleguen en este reglament, en els termes establits.

Este reglament regularà en l'àmbit municipal l'ús d'un llenguatge no sexista i igualitari entre dones i hòmens, per mitjà de:

- La potenciació de la igualtat d'oportunitats entre dones i hòmens, per a incidir en la responsabilitat que l'Administració local i el seu personal tenen en l'eliminació de qualsevol tipus de discriminació per raó de sexe.

- La utilització en tots els departaments municipals i en els documents, interns i externs, d'un llenguatge inclusiu que visibilitze les dones i les represente juntament amb els hòmens en un pla d'igualtat. L'aplicació s'efectuarà tant en el format tradicional (paper) com en els formats digitals (pdf, interactius, doc de word, etc.), així com en les plataformes en les quals se suporten estos formats: Internet (webs municipal o portals web d'àrees/regidories) i la Intranet municipal.

CAPÍTOL II. CRITERIS PER A LA UTILITZACIÓ DEL LLENGUATGE NO SEXISTA

Article 2. Criteris generals per a la utilització del llenguatge de forma no sexista

Amb caràcter general, s'utilitzaran els criteris següents:

- Emprar termes genèrics, indefinits, col·lectius, abstractes i perífrasis.
- Utilitzar fórmules de desdoblament. L'ús de les barres anirà acompanyat de la denominació completa en masculí i femení. Per exemple: veïna/veí.
- Feminitzar termes.
- Emprar construccions no sexistes, com ara:
 - A) Ometre determinants i pronoms marcats.
 - B) Eludir el subjecte.
 - C) Simetria en el tractament.

- Alternatives al masculí genèric:
 - A) Alternar l'orde de les paraules al llarg de tot el text. És a dir, a vegades s'inicia amb el femení i en la següent ocasió que aparega, s'inicia amb masculí.
 - B) Concordar amb el substantiu més pròxim, per a garantir-ne el torn l'alternança indicada en el punt anterior.

Article 3. Criteris concrets per a la utilització del llenguatge no sexista

L'Ajuntament de València tindrà en compte els següents criteris concrets en la utilització del llenguatge no sexista:

- En les ofertes d'ocupació i accés a la funció pública, subvencions, convocatòries d'ajudes o beques, convocatòria d'oposicions i concursos, així com la publicitat que d'estes es realitze, es redactaran anomenant ambdós sexes per mitjà de termes col·lectius i/o desdoblaments.
- S'haurà de citar el càrrec, lloc, professió o ofici en femení o masculí en funció de la persona que en eixe moment l'exercisca.
- En la denominació d'oficines, departaments, servicis, negociats i tota l'estructura administrativa municipal s'aplicarà el terme de manera genèrica i no en masculí.
- Quan es desconega el sexe del personal s'utilitzaran termes col·lectius, abstractes o genèrics, perífrasis, desdoblaments o barres acompanyats de la denominació completa en masculí i femení.
- En recomanacions i ordres s'empraran estructures amb "es", formes personals i no personals del verb.
- En les retolacions s'empraran barres o genèrics si no es coneix el sexe. En cas contrari, s'anomenarà específicament segons corresponga.
- L'ús de barres per a desdoblaments haurà de limitar-se a impresos o formularis oberts i encapçalaments, i anirà acompanyat de la denominació completa en masculí i femení.
- En publicitat, premsa, web i imatge corporativa, a més d'utilitzar un llenguatge no sexista s'haurà d'acompanyar d'imatges lliures d'estereotips sexistes. Les dites imatges evitaran tot tipus de posició o representació de caràcter jeràrquica, per a procurar que estiguen presents ambdós sexes o, si no n'hi ha, que no s'invisibilitze o quede en minoria la presència de les dones.

Per a un foment efectiu de la igualtat, tant dones com hòmens tindran representació en espais públics, en llocs de poder i comandament, en espais privats i en situacions d'atenció.

Article 4. Assessorament, consulta i seguiment de la utilització del llenguatge no sexista

1. L'Ajuntament de València, a través la Regidoria de Benestar Social i Integració, en aplicació del Pla Municipal per a la Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Hòmens, i en concret amb la Secció de Dones i Igualtat; i la Regidoria de Personal, en aplicació del Pla d'Igualtat per a Empleades i Empleats Públics, en el marc de la Comissió d'Igualtat i a través del seu/de la seua representant, adscrit/a a la Secció de Dones i Igualtat, vetlarà per l'aplicació d'este reglament de forma transversal en tots els servicis i departaments municipals, per a optimitzar els recursos materials i humans existents en la corporació per al suport tècnic i assessorament lingüístic competent en totes i cada una de les àrees municipals. Les seues funcions en este àmbit són:

- a) Proposar accions de sensibilització i formació pel que fa a l'ús del llenguatge no sexista en tots els àmbits de la vida ciutadana i especialment, en l'àmbit intern de l'Administració municipal. Formació que ha de ser prioritzada d'acord amb el que preveu el Pla Municipal d'Igualtat per a Empleades i Empleats de l'Ajuntament.
- b) Realitzar un servici de suport tècnic i assessorament lingüístic a càrrec de professionals amb competència en la matèria.
- c) Potenciar l'organització de cursos de formació per a un llenguatge no sexista en diversos servicis i departaments, així com les ferramentes per a la seua utilització, perquè servisquen de vehicle en els seus servicis i lloc de treball del bon ús del llenguatge no sexista.
- d) Potenciar l'especialització en este tema de professionals de diversos servicis i regidories com a persones de referència més pròxima a cada un d'estos/estes.
- e) Vetlar pel compliment del present reglament en tots els documents, impresos, cartes, actes, convenis, continguts i imatges de la web municipal, portals municipals i actuacions que realitze l'Ajuntament de València, per a ser exemple davant la ciutadania d'un llenguatge igualitari.
- f) Realitzar un informe anual d'"impacte de gènere" de tots els reglaments, acords, ordenances, aplicació a la documentació administrativa municipal (formularis, sol·licituds i impresos en general), a la senyalètica d'edificis municipals, plans municipals, bans, etc., i tots aquells aspectes rellevants per a l'aplicació d'este reglament. Es divulgarà a nivell intern entre tota la plantilla i

estructures municipals, i a nivell extern es donarà a conèixer a tots els organismes ciutadans o relacionats amb l'Ajuntament com ara el Consell Municipal de la Dona, que vetlen per la igualtat de drets efectiva.

g) Altres funcions que li siguen encomanades dins del seu àmbit d'actuació.

2. El Consell Municipal de la Dona i la Comissió d'Igualtat de l'Ajuntament de València vetllaran pel compliment del present reglament i n'avaluaran l'aplicació. Per a això, l'equip d'assessorament trametrà a estos dos organismes un informe anual sobre el desenvolupament de les seues funcions i l'impacte de gènere.

CAPÍTOL III. ÚS I FOMENT DE L'ÚS DEL LLENGUATGE NO SEXISTA

Article 5. Ús oral d'un llenguatge no sexista

Les persones que componen la corporació local i els seus òrgans de govern, així com el personal al servici de l'Ajuntament de València, incloent-hi el dels seus organismes autònoms i empreses municipals, hauran d'usar el llenguatge de forma no sexista, en les seues relacions de treball, en les seues relacions amb les altres administracions i amb la ciutadania, i procuraran que eixe siga l'estàndard oral en les relacions amb empreses proveïdores o clientes/clientes, així com entitats col·laboradores privades o alienes a l'administració pública.

Les manifestacions de pensament o de voluntat i els actes orals públics no podran donar lloc a cap tipus de discriminació o invisibilització per raó de sexe, per la qual cosa es procurarà la utilització del llenguatge de forma no sexista.

Article 6. Ús escrit d'un llenguatge no sexista

D'acord amb les normes lingüístiques d'ús del valencià i del castellà, tots els acords que adopte l'Ajuntament de València es redactaran utilitzant el llenguatge no sexista, de manera que tindran validesa i eficàcia jurídica plenes.

Així mateix, es potenciarà la utilització del llenguatge de no sexista en la documentació escrita municipal en ambdós llengües oficials: valencià i castellà, tant per a la documentació administrativa interna, com per a l'externa i dirigida a la ciutadania. El Gabinet de Normalització Lingüística, precisament per la seua funció d'assessorament qualificat, a més de vetlar –amb la col·laboració de tota l'organització municipal– per a l'aplicació d'este reglament en els escrits en valencià, exercirà la funció de dinamització en el seu camp lingüístic.

En compliment del Pla d'Igualtat d'empleades i empleats municipals, s'utilitzarà el logotip municipal creat i aprovat a este efecte, tal com apareix en l'annex, com a

“marca” que garantix el compliment del present reglament en els textos administratius de diversa índole.

Article 7. Llocs de treball i personal municipal

L'Ajuntament propiciarà l'ensenyança de l'ús d'un llenguatge no sexista al seu personal, per mitjà de l'organització de cursos d'aprenentatge i formació, per a tot el personal municipal que no tinga els coneixements necessaris per a aplicar-lo.

L'Ajuntament facilitarà la funció de dinamització lingüística a les persones que tinguen coneixements suficients en cada servici o departament perquè ensenyen, assessoren i animen el personal de l'Ajuntament a corregir i modificar la documentació administrativa municipal, en col·laboració amb el servici d'assessorament competent.

A fi de facilitar el treball diari, l'Ajuntament posarà a disposició de tot el personal les ferramentes tecnològiques existents (programes informàtics: Nombra en red, Lupa violeta, etc.), així com els que puguen aparéixer d'ara en avant i siguen recomanats pels organismes competents.

La relació de les denominacions dels llocs de treball del personal municipal es faran en genèric o s'adequaran al femení o masculí segons la condició de qui els ocupen, de manera que s'efectuaran les correccions oportunes de les dites denominacions després de l'aprovació d'este reglament.

Article 8. Mitjans de comunicació

L'Ajuntament de València promourà l'ús d'un llenguatge no sexista en els mitjans i canals de comunicació propis, com ara la televisió municipal, els butlletins d'informació municipal, la web municipal: www.valencia.es, i els diferents portals d'esta, els anuncis publicitaris, les revistes, els bans, les declaracions institucionals, els avisos, etc.

Esta prescripció és igualment aplicable a totes les fundacions, patronats, empreses municipals i organismes autònoms vinculats a l'Ajuntament de València.

La producció editorial de l'Ajuntament es farà, com a norma general, tenint en compte la utilització d'un llenguatge no sexista en els dos idiomes oficials.

Article 9. Senyalització municipal

Tots els rètols, cartells i indicacions existents als immobles, dependències i servicis municipals hauran d'estar escrits en un llenguatge genèric i no discriminatori amb les dones, incloent-hi els elements icònics com ara pictogrames

(lavabos, ascensors, prohibit el pas) per tal d'evitar la invisibilització o minorització de les dones. Esta mesura es realitzarà progressivament d'acord amb les noves peticions i substitucions d'antics elements.

Els rètols de la via pública, destinats a informar la ciutadania i les persones que transiten per la nostra ciutat, l'elaboració dels quals siga competència municipal, seran redactats utilitzant el mateix criteri anterior.

Tots els rètols dels diversos departaments, direccions i servicis es denominaran en genèric o s'adequaran al femení o masculí segons la condició de les persones que els ocupen.

Disposició addicional primera. Recursos per a l'aplicació del reglament

Aquelles actuacions previstes en este reglament que suposen gastos per a l'Ajuntament de València, es realitzaran d'acord amb les disponibilitats pressupostàries existents a este efecte.

Disposició addicional segona. Recursos per a evitar l'ús sexista del llenguatge

A fi de facilitar i impulsar l'ús no sexista del llenguatge en els escrits i documents que generen les persones que formen part de la corporació local i dels seus òrgans de govern, així com el personal al servici de l'Ajuntament de València, incloent-hi el dels seus organismes autònoms i empreses municipals, es faculta la Regidoria Delegada de Benestar Social i Integració, a través de la Secció de Dones i Igualtat; i la Regidoria de Personal, a través del seu/de la seua representant en la Comissió d'Igualtat adscrita/adscrit a la Secció de Dones i Igualtat, per a aprovar manuals d'ús, llibres d'estil, fullets i altres documents en format paper o digital que es consideren adequats per al desenvolupament pràctic del present reglament, la funció dels quals serà ajudar a l'entrenament d'esta habilitat, motivar el personal i facilitar-ne l'adaptació al nou ús del llenguatge. Es buscarà que este material tinga el menor cost econòmic i mediambiental, per la qual cosa podrà fer-se preferentment en format digital (distribuït a través d'Intranet o Internet) o, si no, en paper.

Es procurarà donar publicitat a aquells materials que no siguen d'ús estrictament intern i que puguen servir de referència a altres organismes relacionats amb l'Ajuntament, com per exemple: fundacions, empreses municipals, o organismes ciutadans com ara el Consell Municipal de la Dona.

Disposició addicional tercera. Actualització d'ordenances i reglaments municipals vigents

Qualsevol revisió o modificació, encara que siga de caràcter puntual, de les ordenances i reglaments, exigirà l'actualització de la seua redacció en funció de la utilització de llenguatge no sexista.

Disposició final

El present reglament entrarà en vigor l'endemà de la seua publicació en el BOPV, d'acord amb el que disposa l'art. 70.2 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les Bases del Règim Local.

Annex. Logotip llenguatge no sexista de l'Ajuntament de València

